

AUTOREFERAT

**przedstawiający opis działalności,
dorobku i osiągnięć naukowych**

dr Dominik Kopiński

Instytut Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Wrocławski

Wrocław 2014

Spis treści

Wstęp	3
1. Informacje o habilitancie	4
1.1. Dane personalne	4
1.2. Wykształcenie	4
1.3. Doświadczenie zawodowe	4
1.4. Sylwetka naukowa	5
2. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.)	7
3. Osiągnięcia naukowo-badawcze (zgodnie z §4, pkt 1-8)	16
3.1. Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania, liczba cytowań publikacji, indeks Hirscha opublikowanych publikacji	18
3.2. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach	18
3.3. Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną	19
3.4. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych	19
4. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa (zgodnie z §5, pkt 1-14)	20
4.1. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych	20
4.2. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism oraz członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych	21
4.3. Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich	21
4.4. Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców	21
4.5. Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych	22
4.6. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki	22

Wstęp

Autoreferat rozpoczynam od podstawowych informacji na mój temat (dane personalne, wykształcenie, przebieg kariery zawodowej oraz sylwetka naukowa). Następnie przechodzę do wskazania i omówienia osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. W dalszej części omawiam moje pozostałe osiągnięcia naukowe (zgodnie z §4, pkt 1-8), zaś autoreferat kończę omówieniem dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej (zgodnie z §5, pkt 1-14).

1. Informacje o habilitancie

1.1. Dane personalne

Imię i nazwisko: Dominik Kopiński
Data i miejsce urodzenia: 31 października 1978 r., Wrocław
Adres: Instytut Studiów Międzynarodowych
ul. Koszarowa 3/21
51-149 Wrocław
E-mail: dominik.kopinski@uni.wroc.pl

1.2. Wykształcenie

2007 Uzyskanie stopnia **doktora nauk ekonomicznych** w zakresie ekonomii, specjalność: **międzynarodowe stosunki gospodarcze**, Wydział Nauk Ekonomicznych, Akademia Ekonomiczna im. O. Langego (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Temat pracy doktorskiej: *Wpływ programów dostosowawczych Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego na wzrost gospodarczy w krajach o niskim dochodzie - przypadek Afryki Subsaharyjskiej* (praca z wyróżnieniem). Promotor: prof. dr hab. Jerzy Rymarczyk.

2005 6-miesięczne stypendium naukowe w ramach LLP-Erasmus w School of Social Science and Business, University of Plymouth, Wielka Brytania.

2003-2007 Studia doktoranckie na Wydziale Nauk Społecznych, Uniwersytet Wrocławski.

2002 Uzyskanie tytułu magistra na Wydziale Zarządzania i Informatyki (obecnie Wydział ZIF), Akademii Ekonomicznej im. O. Langego (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Promotor: prof. dr hab. Edward Nowak.

1.3. Doświadczenie zawodowe

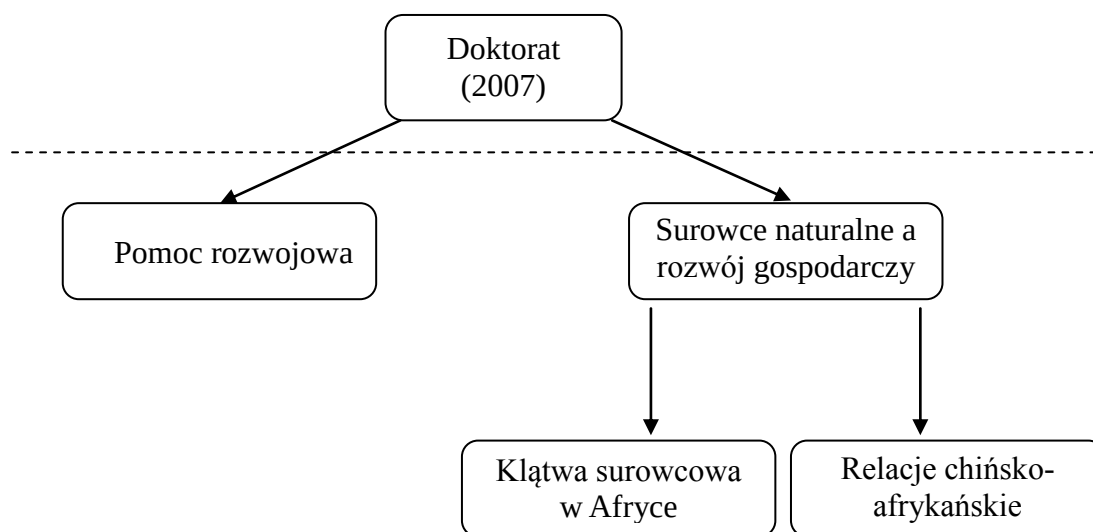
Od 2010 Wiceprezes Polskiego Centrum Studiów Afrykanistycznych, niezależnego ośrodka typu *think-tank*, zajmującego się badaniami nad współczesną Afryką.

Od 2007 Adiunkt w Instytucie Studiów Międzynarodowych na Uniwersytecie Wrocławskim, Zakład Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Integracji Europejskiej.

2007-2008 Adiunkt na Wydziale Zarządzania i Informatyki, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Witelona w Legnicy. Zakład Ekonomii i Zarządzania.

1.4. Sylwetka naukowa

Prowadzone przeze mnie obecnie badania naukowe mają swoją genezę w pracy doktorskiej obronionej (z wyróżnieniem) w 2007 r. na Wydziale Nauk Ekonomicznych Akademii Ekonomicznej im. O. Langego (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) (promotor: prof. dr hab. Jerzy Rymarczyk; recenzenci: prof. dr hab. Marian Noga, prof. dr hab. Zdzisław Puślecki). Dotyczyła ona problematyki interwencji pomocowych Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego oraz ich wpływu na wzrost gospodarczy w krajach afrykańskich. Uzyskane w pracy wyniki zainspirowały mnie do dalszych badań nad zagadnieniem pomocy rozwojowej, jednocześnie jednak moje zainteresowania naukowo-badawcze, w związku z zaangażowaniem w projekt międzynarodowy Fatal Transactions (zob. niżej), ewoluowały w nowym kierunku, jakim jest wpływ surowców naturalnych na rozwój gospodarczy. Tematyka „surowcowa” może być obecnie uznana za główną oś moich dociekań naukowych, które podejmuję równolegle w dwóch obszarach: tzw. klątwa surowcowa oraz chińsko-afrykańska współpraca gospodarcza.

Efektem badań dotyczących pomocy rozwojowej była m.in. monografia pt. *Pomoc rozwojowa: teoria i polityka*, Difin, Warszawa 2011, która stanowi jedną z pierwszych publikacji naukowych w Polsce w całości poświęconych problematyce pomocy rozwojowej. Na temat surowców naturalnych i ich implikacji dla wzrostu i rozwoju powstały z moim udziałem dwie pozycje monograficzne: *Fatal Transactions: Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich* (współredaktor A. Polus), Difin, Warszawa 2010 oraz *Kłątwa surowcowa w Afryce? Przypadek Zambii i Botswany* (współautorzy K. Czernichowski i A. Polus),

CeDeWu, Warszawa 2012, a także szereg innych opracowań, które zostały omówione poniżej.

Te dwa nurty badawcze konsekwentnie realizuję w oparciu o doświadczenia gospodarek afrykańskich, ze szczególnym uwzględnieniem państw „surowcowych”, tj. takich, gdzie surowce stanowią główne koło zamachowe wzrostu gospodarczego. W kontekście zagadnienia polityki surowcowej prowadzę również badania nad bezprecedensowym co do skali i dynamiki oraz stosunkowo słabo spenetrowanym przez naukowców zjawiskiem obserwowanym we współczesnych międzynarodowych stosunkach gospodarczych, jakim jest intensyfikacja współpracy gospodarczej pomiędzy państwami afrykańskimi a Chińską Republiką Ludową. Temat zaangażowania gospodarczego Chin na kontynencie afrykańskim zajmuje mnie od 2009 r., co zaowocowało współpracą z Profesorem Ianem Taylorem z University of St Andrews, będącym jednym z największych autorytetów w tej dziedzinie oraz wspólną redakcją specjalnego wydania czasopisma *Journal of Contemporary African Studies*, *China's Rise in Africa: Beyond the Headlines* (współredakcja A. Polus i I. Taylor), *Journal of Contemporary African Studies*, Special Issue, Vol. 29, No. 2, 2011. Zbiór tekstów ukazał się w tym samym roku nakładem prestiżowego wydawnictwa Routledge w postaci książki *China's Rise in Africa: Perspectives on a Developing Connection* (współredakcja A. Polus i I. Taylor), Routledge, London 2011.

Początkowe zainteresowania na temat roli surowców w rozwoju gospodarczym państw (ze szczególnym uwzględnieniem Afryki) przekształciły się w bardziej uszczegółowione badania nad zjawiskiem tzw. klątwy surowcowej – spopularyzowanej w latach 90. hipotezy sugerującej negatywną korelację pomiędzy obfitością bogactw naturalnych a wynikami gospodarczymi państw. Z uwagi na złożoność oraz wielopoziomowość zjawiska klątwy, w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie aktualnie pracuję, powołany został interdyscyplinarny zespół badawczy, w skład którego wchodzi przedstawiciele nauk ekonomicznych i politycznych. W ramach zespołu zrealizowałem szereg grantów naukowych i przeprowadziłem serię badań terenowych w krajach afrykańskich (Zambia, Botswana, Ghana, Namibia) oraz opracowałem szereg publikacji naukowych, z czego do najważniejszych zaliczam wspomnianą monografię *Klątwa surowcowa w Afryce? Przypadek Zambii i Botswany* (współautorstwo K. Czernichowski i A. Polus), CeDeWu, Warszawa 2012 oraz artykuł w renomowanym czasopiśmie naukowym *Resource curse or resource disease? Oil in Ghana* (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), *African Affairs*, Vol. 112, Iss. 449, 2013, s. 583–601. Obecnie w dalszym ciągu zajmuję się zjawiskiem klątwy surowcowej i planuję badania dotyczące

rywalizacji Chin i Stanów Zjednoczonych w zakresie dostępu do surowców w regionie Afryki Subsaharyjskiej.

2. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

Moje zainteresowania naukowo-badawcze koncentrują się wokół problematyki surowców naturalnych i ich wpływu na rozwój gospodarczy państw afrykańskich. W ostatnich latach prowadziłem badania mające na celu identyfikację uwarunkowań wewnętrznych i czynników znajdujących się w otoczeniu zewnętrznym gospodarek opartych na surowcach. Koncentrowałem się zwłaszcza na tych krajach, w przypadku których literatura przedmiotu nie oferuje jednoznacznych odpowiedzi. Jednym z ważniejszych współczesnych zjawisk o charakterze zewnętrznym, które stanowi element konstytutywny boomu surowcowego mającego miejsce w Afryce w ostatnich latach, jest dynamiczny rozwój gospodarczy Chińskiej Republiki Ludowej i chińskie inwestycje na kontynencie afrykańskim w sektorze wydobywczym. Chiny są od 2009 roku największym partnerem handlowym Afryki, co przy silnym uzależnieniu surowcowym wielu państw oznacza często wręcz symbiotyczny związek. Biorąc pod uwagę powyższe, zgodne z art. 16 ust. 2 ustawy jako jednotematyczny cykl publikacji przedstawiam cykl pod tytułem:

Surowce naturalne a rozwój gospodarczy w Afryce:

uwarunkowania lokalne i aktorzy zewnętrzni, ze szczególnym uwzględnieniem Chin

Problematyka wpływu surowców naturalnych na wzrost i rozwój gospodarczy stała się popularna za sprawą Jeffreya Sachsa i Andrew Warnera, którzy swoim artykułem z 1995 r.¹ zapoczątkowali serię publikacji i badań na temat związku pomiędzy obfitością surowcową (*resource abundance*) a wynikami ekonomicznymi państw. Dowodzili oni, że gospodarki oparte na surowcach naturalnych (autorzy wyodrębniają je na podstawie kryterium wielkości dochodów eksportowych uzyskiwanych ze sprzedaży surowców w stosunku do PKB) rozwijają się przeciętnie wolniej niż gospodarki, gdzie sektor surowcowy nie odgrywa dużej roli. Ten nurt badań znalazł odzwierciedlenie w tzw. hipotezie klątwy surowcowej (*resource*

¹ J.D. Sachs, A.M. Warner, *Natural resource abundance and economic growth*, NBER Working Papers Series, No. 5398, 1995.

curse thesis), która najogólniej zakłada negatywny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy surowcami a wzrostem gospodarczym. Za twórcę pojęcia *resource curse* uważa się Richarda Auty², który jednakowoż przestrzega przed traktowaniem zjawiska klątwy jako żelaznej reguły; jego zdaniem jest to raczej „silna, powtarzająca się tendencja”³. Ma to m.in. tłumaczyć przypadki krajów takich jak Norwegia czy Botswana, które pomimo posiadania znacznych bogactw naturalnych nie borykają się z problemami gospodarczymi, co więcej, doświadczają spektakularnego wzrostu gospodarczego, a często poprawiają także wskaźniki jakości życia swoich obywateli.

Klątwa surowcowa w wymiarze gospodarczym przejawia się w występowaniu szeregu zjawisk, z czego do najważniejszych należy zaliczyć: chorobę holenderską, polegającą najogólniej na realnej aprecjacji kursu walutowego, co może w dłuższym okresie prowadzić do osłabienia cenowej konkurencyjności sektora przemysłowego wytwarzającego na eksport i deindustrializacji (względnie zahamowania industrializacji lub spadku znaczenia sektora rolniczego)⁴, wahania cen surowców na rynkach światowych⁵ czy długofalowe pogarszanie się *terms of trade* gospodarek surowcowych⁶. Wśród symptomów klątwy wymienia się także państwo rentierskie i brak odpowiednio silnego kontraktu fiskalnego pomiędzy państwem a obywatelami⁷, a także upośledzony rozwój kapitału ludzkiego⁸.

Niejako w sposób naturalny, Afryka, a zwłaszcza Afryka Subsaharyjska (państwa na południe od Sahary), wyłania się jako region, gdzie problem uzależnienia gospodarek od

² R. Auty, *Sustaining Development in Mineral Economies: The Resource Curse Thesis*, Routledge, London 1993.

³ R. Auty, *Industrial policy reform in six newly industrializing countries: the resource curse thesis*, *World Development*, Vol. 22, No 1, 1994, s. 12.

⁴ W.M. Corden, J.P. Neary, *Booming Sector and De-industrialisation in a Small Open Economy*, *The Economic Journal* 92, 1982, s. 825–848; S. van Wijnbergen, *The 'Dutch Disease': A Disease after All?*, *Economic Journal*, 1984, Vol. 94, No. 373, s. 41–55; G. Davis, *Learning to love the Dutch disease: evidence from the mineral economies*, *World Development*, Vol. 23, 1995, s. 1765–1779.

⁵ J. Dehn, *Commodity Price Uncertainty and Shocks: Implications for Economic Growth*, Centre for the Study of African Economies, WPS-2000-10, May 2000; T.V. de V Cavalcanti, K. Mohaddes, M. Raissi, *Commodity Price Volatility and the Sources of Growth*, Cambridge Working Papers in Economics, No 1112, 2011.

T.V. de V Cavalcanti, K. Mohaddes, M. Raissi, *Commodity Price Volatility and the Sources of Growth*, Cambridge Working Papers in Economics, No 1112, 2011.

⁶ J. Frankel, *The Natural Resource Curse: A Survey*, Harvard Kennedy School Research Working Paper Series, RWP10-005, February 2010, s. 8–9; R. Prebisch, *The Economic Development of Latin America and its Principal Problems*, United Nations Economic Commission for Latin America, New York 1950; H.W. Singer, *The distribution of gains between investing and borrowing countries*, *American Economic Review*, Vol. 40, No. 2, 1950, s. 473–485; J. Leon, R. Soto, *Structural trends and long-run trends in commodity prices*, World Bank Policy Research Working Papers 1406, 1995; P. Cashin, D.J. McDermott, *The Long-Run Behavior of Commodity Prices: Small Trends and Big Variability*, IMF Staff Papers, Vol. 49, No. 2, 2002, s. 175–199.

⁷ M.L. Ross, *The Political Economy of the Resource Curse*, *World Politics*, Vol. 51, 1999, s. 312–313; M.L. Ross, *Does oil hinder democracy?*, *World Politics*, Vol. 53, No. 3, 2001, s. 329–335.

⁸ T. Gylfason, *Natural Resources, Education and Economic Development*, *European Economic Review*, Vol. 45, No. 4–6, 2001, s. 847–859; N. Birdsall, T. Pinckney, R. Sabot, *Natural resources, human capital, and growth*, [w:] *Resource Abundance and Economic Growth*, red. R. Auty, Oxford University Press, New York 2001, s. 57–75.

surowców i negatywnych tego efektów jest analizowany w literaturze szczególnie intensywnie. Przyczyn należy upatrywać w relatywnie bogatym wyposażeniu kontynentu w surowce oraz nadmiernej roli sektora wydobywczego w procesach gospodarczych. Obecnie już 25 państw afrykańskich wydobywa ropę lub lada chwila zacznie ją wydobywać⁹; kraje takie jak Nigeria czy Angola należą do światowej czołówki producentów tego surowca. Afryka Subsaharyjska posiada także złoża innych surowców naturalnych, m.in. 80 proc. światowych zasobów chromu, platyny i uranu, około 50 proc. złota i 30 proc. diamentów oraz 80 proc. koltanu, który stanowi nieodzowny materiał do produkcji wielu urządzeń elektronicznych. Warto również dodać, że większość gospodarek afrykańskich ma niewielkie rozmiary, przez co konsekwencje ulokowania surowca w centrum procesów ekonomicznych są znacznie poważniejsze, niż w przypadku gospodarek dużych i o zdywersyfikowanej strukturze.

Obok uwarunkowań lokalnych gospodarek afrykańskich, takich jak otoczenie regulacyjno-prawne, instytucje, system podatkowy czy układ strukturalny gospodarki narodowej, niezwykle silną determinantą procesów gospodarczych w państwach surowcowych jest otoczenie międzynarodowe. Pod względem tak ilościowym, jak i jakościowym za najważniejsze zjawisko w tym kontekście w ostatnich latach należy uznać rosnące zaangażowanie gospodarcze Chińskiej Republiki Ludowej. Chiny stały się największym partnerem handlowym Afryki z wymianą handlową w 2012 r. przekraczającą 200 mld USD. Przeważająca część afrykańskiego eksportu ma postać surowców i produktów nieprzetworzonych, których chińska gospodarka potrzebuje do podtrzymania dynamicznego wzrostu produkcji przemysłowej i PKB. W roku ubiegłym Chiny wyprzedziły Stany Zjednoczone pod względem wielkości importu ropy, stając się tym samym największym na świecie konsumentem tego surowca. Z 10 mln baryłek, jakie chińska gospodarka zużywa dziennie, ponad połowa jest importowana, z czego z kolei co piąta baryłka pochodzi z Afryki. W innych kategoriach surowców, dominacja Chin jest również niezaprzeczalna, np. wartość importowanej do Chin miedzi w 2013 r. stanowiła 44 proc. globalnego handlu „czerwonym metalem”. Dla afrykańskich producentów miedzi, takich jak Zambia czy Demokratyczna Republika Konga, implikacje takiego stanu rzeczy są trudne do przecenienia.

Zagadnienia związane z rosnącym wpływem Chińskiej Republiki Ludowej na

⁹ D. Kopiński, A. Polus, W. Tycholiz, *New oil frontiers: investors' guide to the oil sector in Sub-Saharan Africa*, CEED Institute/Kulczyk Investments, Warszawa 2014, ss. 119.

położenie gospodarcze państw afrykańskich¹⁰, zwłaszcza w kontekście zacieśniającej się współpracy w sektorach wydobywczych, stały się w ostatnich latach przedmiotem wielu badań naukowych¹¹. Tematowi temu poświęciłem również szereg moich opracowań, które przedstawiam w niniejszym autoreferacie jako osiągnięcie naukowe. W swoich badaniach koncentruję się w coraz większym stopniu na mniej zagospodarowanych sferach zaangażowania firm chińskich i konfrontuję je z wieloma uproszczeniami, jakie pojawiają się w tym stosunkowo młodym obszarze badawczym. Badania na ten temat są dodatkowo utrudniane przez brak wiarygodnych danych, niski stopień transparentności inwestycji chińskich i specyficzne uwarunkowania lokalne, które da się właściwie zrozumieć i opisać jedynie posiłkując się badaniami terenowymi na miejscu. W ten sposób studia poświęcone współpracy chińsko-afrykańskiej wchodzi *de facto* w nową, pożądaną z punktu widzenia metodologii fazę – stają się mniej zagregowane i mniej ilościowe, a bardziej podporządkowane specyfice studium przypadku i jakościowemu aspektowi działalności firm chińskich.

Znaczna część opracowań przedstawionych przeze mnie jako główne osiągnięcie naukowe opiera się w sensie metodologicznym na dwóch założeniach społecznego konstruktywizmu. Według pierwszego z nich, czynniki materialne (w tym przypadku surowce naturalne) nie mają mocy sprawczej a nabierają znaczenia w określonych kontekstach (intersubiektywnych percepcji surowców) i uwarunkowaniach; według drugiego założenia stosunki międzynarodowe są głęboko społeczne w swojej naturze. Proces badawczy, którego efektem jest większość moich publikacji miał charakter indukcyjny, a jego integralną częścią, obok analizy piśmiennictwa i studiów literaturowych, były wyjazdy studyjne do badanych krajów w ramach grantów naukowych. Pozwalały one na właściwe uchwycenie kontekstu lokalnego, m.in. poprzez przeprowadzanie wywiadów pogłębionych, ekstensywną kwerendę biblioteczną, ankiety oraz obserwacje bezpośrednie, a tym samym lepsze zrozumienie specyficznych wyzwań i problemów, jakie wiążą się z ulokowaniem surowców naturalnych w centrum procesów gospodarczo-politycznych.

¹⁰ Zob. C. Alden, D. Large, R. de Oliveira, ed. *China returns to Africa: A Rising Superpower and a Continent Embrace*, Hurst Publishers, London 2008; D. Brautigam, *The Dragon's Gift: The Real Story of China in Africa*, Oxford University Press, Oxford 2009; D. Shinn, J. Eisenman, *China and Africa: A Century of Engagement*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2012; I. Taylor, *China and Africa: Engagement and Compromise*, Routledge, London 2006.

¹¹ Zob. A.C. Alves, M. Power, ed. *China and Angola: A Marriage of Convenience*, Fahamu, Cape Town 2012; J.G. Frynas, M. Paulo, *A new scramble for African oil? Historical, political, and business perspectives*, *African Affairs*, Vol. 106, Iss. 423, 2007, s. 229–251; R. Kaplinsky, M. Morris, *Chinese FDI in Sub-Saharan Africa: engaging with large dragons*, *European Journal of Development Research*, Vol. 21, No. 4, 2009, s. 551–569; I. Taylor, *China's oil diplomacy in Africa*, *International Affairs*, Vol. 82, No. 5, 2006, s. 937–959.

Poniższe zestawienie publikacji wraz z krótkim opisem składa się na cykl opracowań poświęconych surowcom naturalnym i ich roli w rozwoju gospodarek afrykańskich w kontekście uwarunkowań wewnętrznych i aktorów zewnętrznych. Jak wspomniałem wcześniej, szczególne miejsce wśród tych ostatnich zajmują współcześnie Chiny, których zaangażowanie zdaniem wielu badaczy urosło do rangi najważniejszego zjawiska gospodarczo-politycznego od zakończenia dekolonizacji na kontynencie afrykańskim.

I. *Kłątwa surowcowa w Afryce? Przypadek Zambii i Botswany* (współautorstwo K. Czernichowski i A. Polus), CeDeWu, Warszawa 2012, ss. 201 [udział własny - 33%].¹²

Monografia jest efektem końcowym grantu MNiSW realizowanego w latach 2009-2012 pod kierownictwem prof. dr hab. Elżbiety Stadtmüller, w ramach którego w zespole interdyscyplinarnym realizowane były badania terenowe w Zambii i Botswanie. Głównym założeniem opracowania jest twierdzenie, iż surowiec (Zambia – miedź, Botswana – diamenty) sam w sobie nie posiada mocy sprawczej, jednakże zaczyna odgrywać określone znaczenie ze względu na uwarunkowania i konteksty, w których się znajduje. Jedną z konkluzji w pracy była obserwacja, że ani aktorzy, ani otaczające ich struktury nie mają charakteru niezmiennego, a klątwa surowcowa w przypadku zarówno Zambii, jak i Botswany, aczkolwiek inaczej się manifestująca, nie jest stanem, a ma charakter procesualny i tak też powinna być postrzegana. Jeśli chodzi o aspekty ekonomiczne, zwrócono uwagę na problemy związane z dywersyfikacją gospodarki, podatność na szoki popytowe i podażowe o charakterze zewnętrznym, a także implikacje cech materialnych i uwarunkowań rynków międzynarodowych surowca. Oryginalnym wnioskiem uzyskanym w wyniku przeprowadzonych badań było stwierdzenie, że w Botswanie, która uważana jest powszechnie za kraj wolny od negatywnych konsekwencji obfitości surowcowej, fenomen klątwy również występuje. Różnica polega na tym, że klątwa surowcowa operuje na innym niż zazwyczaj poziomie i przejawia się w braku postępów w zakresie dywersyfikacji struktury gospodarki, a także petryfikacji systemu politycznego opartego *de facto* na dominacji jednej partii. Z opinii recenzentki (dr hab. Małgorzaty Domiter): „*jest to pierwsza pozycja w polskim piśmiennictwie ekonomicznym tak dogłębnie i kompleksowo, i na tak wysokim poziomie naukowym prezentująca związki teorii z praktyką w zakresie wpływu zasobów surowcowych na rozwój poszczególnych gospodarek. Niewątpliwie nowością i oryginalnym wkładem Autorów w rozwój badań jest także dynamiczne ujęcie wpływu zasobów surowcowych w gospodarce na rozwój*”.

¹² Oświadczenia współautorów, które zawierają szczegółowe informacje na temat zakresu merytorycznego udziału w publikacjach, zamieszczone są w Załączniku nr 6.

II. *Zabójcze transakcje. Fatal Transactions. Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich* (współredakcja A. Polus), Difin, Warszawa 2010, ss. 223 [udział własny – 50%].

Fatal Transactions to termin określający transakcje, dotyczące szeroko pojętego procesu wydobywania i handlu surowcami naturalnymi pochodzącymi z terenów Afryki, które mają negatywne konsekwencje gospodarcze oraz polityczne, m.in. w postaci konfliktów. Taki stan rzeczy należy niewątpliwie uznać za tragiczny paradoks: zarówno intuicja, jak i szereg teorii ekonomicznych sugeruje, iż w zasobach naturalnych tkwi źródło realnego bogactwa państw. Publikacja koncentruje się na problematyce wpływu bogactw naturalnych na rozwój gospodarczy krajów afrykańskich, kondycję państw afrykańskich i ich instytucji. Publikacja jest zbiorem tekstów opracowanych w ramach międzynarodowego projektu *Fatal Transactions*, a także referatów wygłoszonych na konferencji międzynarodowej zorganizowanej we Wrocławiu w 2007 r. z udziałem wybitnych afrykanistów z zagranicy (np. Daniel Bach czy Morten Boas).

III. *Resource curse or resource disease? Oil in Ghana* (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), *African Affairs*, Vol. 112, Iss. 449, 2013, s. 583–601 [udział własny – 33%].

Artykuł stawia tezę, że Ghana, będąc krajem, który stał się petro-państwem stosunkowo późno, może posiadać strukturalną odporność na tzw. zjawisko klątwy surowcowej. Teza ta formułowana jest na podstawie trzech czynników: stabilnego systemu politycznego, stosunkowo prężnej i zdywersyfikowanej gospodarki oraz silnego społeczeństwa obywatelskiego. W efekcie, klasyczne symptomy związane z wydobywaniem ropy, obserwowane w innych krajach rozwijających się, prawdopodobnie nie wywołają poważniejszych perturbacji w Ghanie. Wraz ze współautorami argumentuję, że “klątwa” opisywana w literaturze przedmiotu powinna być raczej postrzegana w tym przypadku jako swoista “choroba”. Stosując taką analogię, dowodzę, że od odkrycia ropy Ghana podejmuje szereg działań wzmacniających jej „system odpornościowy” poprzez zmiany legislacyjne, poprawę transparentności i rozliczalności władz, oraz umiarkowanie udane próby wzmocnienia nie-surowcowych sektorów gospodarki. *African Affairs* jest najbardziej prestiżowym pod względem cytowań czasopismem naukowym z dziedziny afrykanistyki na świecie [według MNiSW artykuł w AA jest warty 45 punktów]. Jego impact factor (współczynnik wskazujący na poziom cytowań czasopisma) wynosi 1,475 (pięcioletni IF ma wartość 1,657). Ponadto, *African Affairs* zajmuje 27 miejsce na 157 czasopism z obszaru nauk politycznych notowanych przez 2012 Journal Citation Reports (Thomson Reuters 2013). Z informacji przekazanych przez redakcję czasopisma wynika, że jest to pierwszy w ponad stuletniej historii *African Affairs* artykuł napisany przez naukowców z Polski.

- IV. ***Diamonds for development: Botswana success story***, [w:] ***Zgubne transakcje. Fatal Transactions, Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich***, D. Kopiński, A. Polus (red.), Difin, Warszawa 2010, s. 94–104.

Artykuł opisuje przypadek Botswany, największego na świecie producenta diamentów, który mimo okazałych złóż surowca zdołał uniknąć losu innych krajów surowcowych. Ten niewielki, południowoafrykański kraj jest nie tylko najlepiej prosperującą gospodarką na kontynencie, ale w sensie skumulowanym (okres od uzyskania niepodległości w 1967 r.) najszybciej rozwijającym się krajem w regionie. Botswana jest również stawiana za przykład pod względem stabilności systemu politycznego, odpowiedzialności w prowadzeniu polityki fiskalnej oraz standardów demokratycznych. W niniejszym tekście próbuję odpowiedzieć na pytania dotyczące źródeł sukcesu Botswany, a także zmierzyć się z zagadnieniem aplikowalności modelu rozwoju zastosowanego w tym kraju w innych częściach kontynentu. Podejmuję również często pomijane w literaturze koszty rozwoju opartego na diamentach i wyzwania rozwojowe stojące przed rządem Botswany. W artykule dowodzę, że model gospodarczy Botswany, a także szereg innych uwarunkowań wewnętrznych oraz historycznych, są na tyle unikatowe, że trudno replikować je na grunt innych krajów.

- V. ***Bank Światowy jako katalizator rozwoju państw naftowych. Przypadek ropociągu Czad-Kamerun***, [w:] ***Zgubne transakcje. Fatal Transactions: Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich***, D. Kopiński, A. Polus (ed.), Difin, Warszawa 2010, s. 105–124.

Tekst przywołuje temat projektu budowy instalacji naftowych oraz rurociągu Czad-Kamerun o długości 1070 km, łączącego roponośną prowincję Doba w Czadzie z wybrzeżem Atlantyku. Projekt ten realizowany był we współpracy z Bankiem Światowym, który w zamian za pomoc narzucił określone warunki dystrybucji dochodów z ropy. Ostatecznie wycofał się on z przedsięwzięcia po tym, jak rząd w Ndżamenie zdecydował się na jednorazową spłatę zaciągniętej pożyczki, czym *de facto* zerwał współpracę. Analiza przypadku Czadu pokazuje, że instytucje multilateralne mogą odegrać istotną rolę we wspieraniu rozwoju opartego na surowcach. Warunkiem powodzenia jest jednak odpowiednia polityka negocjacyjna wobec rządu, właściwa sekwencja działań, nadanie większego znaczenia organizacjom pozarządowym oraz ciałom nadzorującym, a także uwzględnienie czynników egzogenicznych, które mogą zakłócić realizację zapisów umowy o współpracy.

- VI. ***China's Rise in Africa: Perspectives on a Developing Connection*** (współredakcja A. Polus i I. Taylor), Routledge, London 2011, ss. 120 [udział własny – 33%].

Książka pierwotnie ukazała się jako specjalny numer w renomowanym czasopiśmie naukowym *Journal of Contemporary African Studies: China's Rise in Africa: Beyond the Headlines* (współredakcja A. Polus i I. Taylor), *Journal of Contemporary African Studies*, Special Issue, Vol. 29, No. 2, 2011. Pozycja ta stanowi zbiór tekstów dotyczących najbardziej kontrowersyjnych a jednocześnie najmniej przebadanych przez naukowców aspektów ekspansji politycznej i gospodarczej Państwa Środka w Afryce, które to zjawisko uważa się za największy fenomen w międzynarodowych stosunkach gospodarczych w historii kontynentu od czasów dekolonizacji.

- VII. *Contextualising Chinese engagement in Africa*, (współautorstwo A. Polus i I. Taylor), *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 29, No. 2, 2011, s. 129–136 [udział własny – 33%].**

Artykuł podejmuje temat nowych wymiarów stosunków Chin z państwami afrykańskimi. Podkreśla się w nim, iż Chiny, dążąc do zacieśnienia więzi politycznych i gospodarczych, odwołują się do wspólnych elementów historycznych, a przyjęta symbolika dyplomatyczna znajduje uznanie u wielu afrykańskich partnerów. Dla afrykańskich elit politycznych chiński model rozwojowy jawi się jako niezwykle atrakcyjny. Dotyczy to nie tylko reżimów autorytarnych, ale również państw określanych jako demokratyczne. W artykule stawia się tezę, że o ile elity afrykańskie są w sposób jednoznaczny beneficjentami współpracy z Chinami, znaczna większość społeczeństw krajów afrykańskich nie ma powodów, by uważać się za wygranych. Istnieje duży potencjał tych relacji, jednak nie może być on wykorzystany z uwagi na specyficzne formy *governance* stosowane w regionie.

- VIII. *Sino-Zambian relations: 'An all-weather friendship' weathering the storm*, (współautorstwo A. Polus), *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 29, No. 2, 2011, s. 181–192 [udział własny – 50%].**

W artykule stawia się tezę, że relacje chińsko-zambijskie są w wielu aspektach unikatowe i nie pasują do matrycy używanej do opisu relacji chińsko-afrykańskich w literaturze przedmiotu. W oparciu o materiał empiryczny oraz przegląd literatury wraz ze współautorem dowodzimy, że Zambia jest krajem, w którym zarówno negatywne, jak i pozytywne efekty współpracy z Chinami pojawiły się wcześniej niż w innych miejscach na kontynencie. Tekst podzielony jest na trzy części. W pierwszej zaprezentowana jest historia stosunków chińsko-zambijskich. W drugiej części, artykuł wyjaśnia jak elity polityczne Zambii wykorzystują obecność Chin do kreowania polityki wewnętrznej. Trzecia część koncentruje się na chińskich inwestycjach w Zambii, próbując jednocześnie odnieść się do mitów narastających wokół zarówno skali jak i charakteru zaangażowania Chin w Afryce, wykorzystując do tego celu przypadek Zambii.

- IX. *Chińskie inwestycje w Afryce: fakty i mity* [w:] *Problemy regionalizmu*, J. Rymarczyk, M. Domiter, W. Michalczyk (red.), *Prace Naukowe* Nr 150, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010, s. 142–151.**

Artykuł odnosi się do fenomenu chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w państwach Afryki Subsaharyjskiej. W ostatnich latach Chiny stały się dla rządów afrykańskich priorytetowym inwestorem i realną alternatywą dla kontestowanych relacji ze światem zachodnim. Także z perspektywy Chin ranga Afryki jako kierunku chińskich inwestycji wyraźnie wzrosła. Działalność chińskich przedsiębiorstw w Afryce jest wciąż przedmiotem wielu kontrowersji. Z uwagi na ogromną dynamikę relacji sino-afrykańskich część poglądów na temat chińskich BIZ straciła na aktualności, inne są wynikiem niepełnej wiedzy lub zniekształconego przekazu medialnego. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie charakterystyki chińskich

inwestycji na kontynencie afrykańskim oraz ustalenie, które z informacji na temat chińskiej obecności w Afryce są prawdziwe, a które należy uznać za mity.

- X. ***Empowerment or Enclavement? Chinese investments in Africa, [w:] Crucial Problems of International Relations through the Eyes of Young Scholars, L. Kovacovska, M. Jenickova (red.), University of Economics in Prague, Prague 2010, s. 271–293.***

Tekst ten stawia sobie za cel wypełnienie niektórych luk w literaturze przedmiotu. Stwierdza się w nim, że temat relacji chińsko-afrykańskich jest często realizowany w sposób mało rygorystyczny, a poziom analizy nie jest satysfakcjonujący. W artykule dochodzę do kilku istotnych wniosków, które zwracają uwagę na słabości wielu dostępnych opracowań naukowych i popularno-naukowych. Po pierwsze, prowadzenie badań w tej dziedzinie jest niezwykle trudne z uwagi na brak wiarygodnych danych na temat inwestycji chińskich (wielkość, ilość projektów itp.). Po drugie, istnieje wiele stereotypów odnoszących się do działalności chińskich przedsiębiorstw państwowych, co wynika m.in. z braku zrozumienia skomplikowanych uwarunkowań politycznych w samych Chinach. Po trzecie, wiele badań błędnie koncentruje się wyłącznie na państwowym aspekcie inwestycji zagranicznych, ignorując np. falę inwestycji prywatnych. Po czwarte, jest zdecydowanie za wcześnie, aby próbować oceniać efekty gospodarcze inwestycji chińskich w Afryce.

- XI. ***China's encounters with the West: the case of Chinese multinationals (MNCs) in Africa, [w:] Asia-Europe. Partnership or Rivalry?, B. Skulska (red.), Research Papers of Wrocław University of Economics No. 126, Publishing House of Wrocław University of Economics, Wrocław 2010, s. 387–398.***

Niniejszy artykuł dotyczy chińskich korporacji transnarodowych (KTN) dokonujących ekspansji na rynki afrykańskie. Znaczna większość chińskich KTN to firmy kontrolowane przez państwo, które jednocześnie aktywnie wspomaga proces ich internacjonalizacji. Głównym motywem chińskich KTN jest zapewnienie dostępu do surowców naturalnych i źródeł energii. Mimo pewnych podobieństw, chińskie KTN w istotny sposób różnią się od firm europejskich, amerykańskich czy japońskich - cieszą się silnym politycznym wsparciem, co pozwala im m.in. angażować się w projekty w ryzykownym i niestabilnym politycznie otoczeniu. Chińskie inwestycje stanowią często zaledwie część „pakietu” w relacjach sino-afrykańskich, co podnosi ich atrakcyjność w oczach państw goszczących. Chińskie KTN korzystają również ze wsparcia finansowego w postaci niskooprocentowanych pożyczek i ulg podatkowych oferowanych przez Pekin. Pozwala to skuteczniej włączyć się w obieg gospodarki światowej i podejmować większe ryzyko biznesowe.

XII. *Ekspansja gospodarcza Chin w Afryce – szansa na rozwój czy początek neokolonizacji?*, [w:] *Afryka na progu XXI w. Polityka, kwestie społeczne i gospodarcze*, D. Kopiński, A. Żukowski (red.), Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2009, s. 221–233.

Jest to pierwszy tekst, który zapoczątkował późniejszą serię artykułów na temat stosunków chińsko-afrykańskich mojego autorstwa i jedno z pierwszych opracowań w Polsce podejmujących ten ważny temat. Zauważa się w nim, że wprowadzie elity afrykańskie postrzegają relacje z Chinami przez pryzmat partnerstwa Południe-Południe oraz poszukują w nim szans na długo wyczekiwane ożywienie gospodarcze, a także przeciwwagę dla kontestowanych od dawna stosunków z Zachodem, chińska ekspansja gospodarcza w regionie może wywołać szereg potencjalnie negatywnych efektów, a te dotyczą w znacznej mierze charakteru zaangażowania Państwa Środka (koncentracja na sektorze surowcowym). W artykule podnosi się kwestię ryzyka pogłębienia się uzależnienia surowcowego, osłabienie rodzimego przemysłu, zahamowanie reform instytucjonalnych oraz erozję instytucji państwowych.

3. Osiągnięcia naukowo-badawcze (zgodnie z §4, pkt 1-8)

Jestem autorem łącznie **50** publikacji naukowych (**40** od doktoratu w 2007 r.), w tym **15** opracowań w języku angielskim. Mój dorobek obejmuje:

2 monografie:

- *Kłątwa surowcowa na przykładzie Zambii i Botswany* (współautorstwo K. Czernichowski i A. Polus), CeDeWu, Warszawa 2012, ss. 201.
- *Pomoc rozwojowa: teoria i polityka*, Difin, Warszawa 2011, ss. 223.

4 książki pod redakcją:

- *Kryzys finansowy 2008: Dekonstrukcja* (współredakcja J. Rymarczyk i M. Wróblewski), Arboretum, Wrocław 2012, ss. 224.
- *China's Rise in Africa: Perspectives on a Developing Connection* (współredakcja A. Polus i I. Taylor), Routledge, London 2011, ss. 120, książka ukazała się również jako Numer Specjalny czasopisma *Journal of Contemporary African Studies: China's Rise in Africa: Beyond the Headlines* (współredakcja A. Polus i I. Taylor), *Journal of Contemporary African Studies*, Special Issue, Vol. 29, No. 2, 2011, ss. 129–243.
- *Zabójcze transakcje. Fatal Transactions. Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich* (współredakcja A. Polus), Difin, Warszawa 2010, ss. 223.
- *Afryka na progu XXI wieku. Tom II: Polityka, kwestie społeczne i gospodarcze* (współredakcja A. Żukowski), ASPRA-JR, Warszawa 2009, ss. 330.

3 publikacje (współautorstwo) w czasopismach na tzw. liście filadelfijskiej (*Journal Citation Reports*):

- *Resource curse or resource disease? Oil in Ghana* (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), *African Affairs*, Vol. 112, Iss. 449, 2013, s. 583–601 [**Liczba punktów wg MNiSW – 45**].
- *Polish African Studies at a Crossroad: Past, Present and Future* (współautorstwo K. Czernichowski i A. Polus), *Africa Spectrum*, Vol. 47, No. 2–3, 2012, s. 167–185 [**Liczba punktów wg MNiSW – 20**].
- *New Friends, Old Friends? The World Bank and Africa When the Chinese Are Coming* (współautorstwo Qian Sun), *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations* (artykuł otrzymał pozytywne recenzje i został przyjęty do druku, korespondencja z redakcją do wglądu) [**Liczba punktów wg MNiSW – 25**].

3 publikacje (2 współautorstwo) w renomowanych zagranicznych czasopismach naukowych [Wydawnictwo Routledge, Taylor & Francis Group] nie będących na liście filadelfijskiej:

- *Visegrad Countries' Development Aid to Africa: Beyond the Rhetoric*, *Perspectives on European Politics and Society*, Vol. 13, Iss. 1, 2012, s. 33–49.
- *Contextualising Chinese engagement in Africa* (współautorstwo A. Polus i I. Taylor), *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 29, No. 2, 2011, s. 129–136.
- *Sino-Zambian relations: 'An all-weather friendship' weathering the storm* (współautorstwo A. Polus), *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 29, No. 2, 2011, s. 181–192.

5 artykułów w pracach naukowych i czasopismach naukowych w j. polskim oraz 29 rozdziałów w opracowaniach zbiorowych, zarówno w języku polskim jak i angielskim (Załącznik nr. 4).

Tabela 1. Zestawienie statystyczne publikacji

	Przed uzyskaniem stopnia doktora	Po uzyskaniu stopnia doktora
Łączna liczba publikacji, w tym:	10	40
Monografie samodzielne		1
Monografie we współautorstwie		1
Monografie pod redakcją		4
Artykuły w czasopismach na liście JCR		3*
Artykuły w czasopismach zagranicznych		3
Artykuły w czasopismach krajowych		3
Artykuły w pracach naukowych		2
Rozdziały w opracowaniach zbiorowych (j. polski)	10	13
Rozdziały w opracowaniach zbiorowych (j. angielski)		6
Recenzje książek w czasopiśmie zagranicznym		1
Raporty i inne		3

*Artykuł przyjęty do druku w *Global Governance*

3.1. Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania, liczba cytowań publikacji, indeks Hirscha opublikowanych publikacji

Według *Publish or Perish* (PoP) liczba cytowań moich prac wynosi **19**, przy czym odnosi się to jedynie do prac opublikowanych po 2011 roku (z wyjątkiem jednego cytowania). **13** cytowań dotyczy prac wskazanych jako cykl jednotematycznych publikacji. Według tego samego źródła Index Hirsha wynosi **2**. Impact factor czasopism z listy JCR, w których publikowałem wynosi kolejno (2012): African Affairs - **1.474**, Africa Spectrum - **0.625**, Global Governance - **0.617**.

3.2. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Nazwa projektu	Okres realizacji	Grantodawca	Status	Efekty/publikacje
Fatal Transactions	2007 - 2009	European Commission, EuropeAid, EuropeAid/122548 /C/ACT/multi	Kierownik i koordynator	<i>Zabójcze transakcje. Fatal Transactions. Surowce mineralne a rozwój państw afrykańskich</i> (współredakcja A. Polus), Difin, Warszawa 2010, ss. 223
Pułapka bogactw naturalnych na przykładzie Botswany i Zambii	2009 - 2012	MNiSW	Wykonawca	<i>Kłątwa surowcowa w Afryce? Przypadek Zambii i Botswany</i> (współautorstwo K. Czernichowski i A. Polus), CeDeWu, Warszawa 2012
Polskie inwestycje zagraniczne w sektorze wydobywczym w Afryce: możliwości i potencjalne kierunki ekspansji	2011	POKL.04.01.01-00-054/10-00	Stypendium indywidualne	<i>Resource curse or resource disease? Oil in Ghana</i> (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), African Affairs, Vol. 112, Iss. 449, 2013, s. 583–601
Nowe petro-państwa w Afryce: przypadek Ghany	2011	Dziekan WNS UW. (Grant dla młodych doktorów)	Wykonawca	<i>New Friends, Old Friends? The World Bank and Africa When the Chinese Are Coming</i> (współautorstwo Q. Sun), Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations (artykuł przyjęty do druku)
Rywalizacja czy kooperacja? Pomoc rozwojowa Banku Światowego dla Afryki w kontekście rosnącego zaangażowania Chin na kontynencie	2013	Dziekan WNS UW. (Grant dla młodych doktorów)	Grant indywidualny	<i>Weryfikacja hipotezy klątwy surowcowej na przykładzie Namibii</i> (współautorstwo A. Polus, W. Tycholiz (w trakcie opracowania)

3.3. Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną

Nagroda Rektora UW r. w 2010 r. za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne.

3.4. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Od otrzymania tytułu doktora w 2007 r. aktywnie (z referatem) uczestniczyłem w 26 konferencjach - **13 konferencjach międzynarodowych (8 zagranicznych) i 13 konferencjach krajowych.** Do najważniejszych konferencji międzynarodowych (odbywających się za granicą), podczas których prezentowałem wyniki moich badań zaliczam:

- 13th International Conference of Africanists: *Society and Politics in Africa: Traditional, Transitional, and New*”, Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia, 27–30 maj 2014 [Referat1: Diamonds, Institutions and Causality: Botswana Success Story or a Resource Trap (współautor A. Polus, I. Taylor); Referat2: Ready or not – When an African Country Becomes a Successful Oil Producer? The Case Study of Namibia (współautor A. Polus, W. Tycholiz)].
- The 5th European Conference on African Studies ECAS 2013: *African Dynamics in a Multipolar World*, ISCTE-Lisbon University Institute, Lisbon, Portugal, 27–29 czerwiec 2013 [Referat: Death and taxes? Mineral tax regime in Zambia].
- *Emerging Africa, Old Friends, New Partnerships and Perspectives for the 21st Century*, University of Pécs, Hungary, 14–16 czerwiec 2012 [Referat: New Friends, Old Friends? World Bank and Africa When the Chinese are Coming].
- African Borderlands Research Network (ABORNE): *Crossing African Borders: Migration and Mobility*, ISCTE-Lisbon University Institute, Lisbon, Portugal, 21–25 wrzesień 2011 [Referat: Is Botswana creating a new Gaza Strip (współautor A. Polus)].
- XIV International Conference of Young Scholars: *Crucial Problems of International Relations through the Eyes of Young Scholars*, Jan Masaryk Centre of International Studies, University of Economics, Prague, Czech Republic, 26–28 maj 2010 [Referat: Empowerment or Enclavement? Chinese investments in Africa].
- 12th annual conference of the AHE: *The Economy of Tomorrow: The Euro Area and the Emergent Countries in the Financial Crisis*, Universite de Bordeaux, Sciences Po Bordeaux, Bordeaux, France, 8-10 czerwiec 2010 [Referat: Undermining mining: the global financial crisis and mineral-based economies of Sub-Saharan Africa].
- 7th Convention of the Central and East European International Studies Association (CEEISA): *Borders on our mind, borders of the mind*, School of International Relations, St.-Petersburg State University, St.-Petersburg, Russia, 2–4 wrzesień 2009 [Referat: Multilateral or bilateral aid? The dilemmas of donorship in Central European Countries].

- XIII International Conference of Young Scholars: *Crucial Problems of International Relations through the Eyes of Young Scholars*, Jan Masaryk Centre of International Studies, University of Economics, Prague, Czech Republic, 28 maj 2009 [Referat: Asian giants in Africa: How different is business modus operandi of the Chinese dragon and the Indian elephant and what it means to African countries?].

Ponadto byłem organizatorem i koordynatorem dwóch konferencji międzynarodowych mających miejsce na Uniwersytecie Wrocławskim, w ramach projektu międzynarodowego Fatal Transactions:

- *Resource Curse in Africa: From Fatal To Fair Transactions*, University of Wrocław, 10–11 wrzesień 2007.
- *China's quest for African resources: the new scramble or strategic partnership*, Wrocław, 14–15 grudzień 2009.

4. Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa (zgodnie z §5, pkt 1-14)

4.1. Udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Brałem udział w tworzeniu międzynarodowego konsorcjum badawczo-popularyzatorskiego **Fatal Transactions (FT)**, finansowanego przez Komisję Europejską, gdzie pełniłem rolę koordynatora/kierownika z ramienia Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 2007–2009. Od 2008 roku jestem członkiem międzynarodowej, interdyscyplinarnej sieci badawczej **ABORNE** (Koordynatorem ABORNE w Polsce jest prof. dr hab. Jerzy Zdanowski z Zakładu Krajów Pozaeuropejskich PAN w Warszawie). ABORNE stanowi zrzeszenie naukowców, którzy za cel stawiają sobie lepsze zrozumienie problematyki afrykańskich granic, obszarów granicznych i przygranicznych. W ramach projektu uczestniczyłem m.in. w konferencji *Crossing African Borders: Migration and Mobility*, ISCTE-Lisbon University Institute, Lisbon, Portugal, 21–25 September 2011, gdzie wygłosiłem referat pt. *Is Botswana creating a new Gaza Strip* (we współpracy z dr. Andrzejem Polusem). Polskie Centrum Studiów Afrykanistycznych, którego jestem współzałożycielem i wiceprezesem, jest z mojej inicjatywy członkiem stowarzyszonym **AEGIS** (Africa-Europe Group for Interdisciplinary Studies) organizacji utworzonej w 1991 r. w celu wspierania rozwoju zasobów i potencjału badawczego instytucji europejskich zajmujących się afrykanistyką.

4.2. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism oraz członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Jestem członkiem rady naukowej Olsztyńskich Studiów Afrykanistycznych, zostałem również zaproszony do rady naukowej czasopisma naukowego Central European Africa Studies Review, które jest obecnie w trakcie powoływania. Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego oraz (z przerwami) CEEISA (Central and East European International Studies Association).

4.3. Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

- Odbyłem 3-tygodniowy staż badawczo-dydaktyczny w Orfalea Center for Global & International Studies, **University of California, Santa Barbara**, w ramach programu Teaching Staff Mobility, Erasmus Mundus Global Studies – A European Perspective (lipiec 2011).
- Przebywałem z wizytą dydaktyczno-naukową w **Universidade de Lisboa, Portugalia** (maj 2012).
- Odbyłem wizyty badawcze w ramach grantów naukowych w czterech państwach afrykańskich – **Zambii** (2009), **Botswanie** (2010), **Ghanie** (2011) oraz w **Namibii** (2013).
- Odbyłem wizytę badawczą w **Nowym Jorku i Waszyngtonie** (2013) w ramach grantu naukowego, w związku z pracami nad artykułem *New Friends, Old Friends? The World Bank and Africa When the Chinese Are Coming* (współautorstwo Qian Sun), *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations* (w druku).

4.4. Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców

W związku z rosnącym zainteresowaniem polskich przedsiębiorców i inwestorów rynkiem afrykańskim, w ostatnim okresie coraz bardziej dynamicznie rozwija się współpraca z biznesem. Koronnym efektem tej współpracy są dwa kompleksowe raporty opracowane na zlecenie **Kulczyk Investments/CEED Institute**:

- *Africa-Europe on the Global Chessboard: The New Opening* (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), CEED Institute/Kulczyk Investments, Warszawa 2013, ss. 84 [<http://ceedinstitute.org/upload/files/bef49e51175d7fba49b75fb84c3ec45e.pdf>].
- *New oil frontiers: investors' guide to the oil sector in Sub-Saharan Africa* (współautorstwo A. Polus i W. Tycholiz), CEED Institute/Kulczyk Investments, Warszawa 2014, ss. 119 [<http://ceedinstitute.org/upload/files/12a08953630a86297ec4faf0fb526745.pdf>].

Poza tym jako specjalista od Afryki Subsaharyjskiej byłem współautorem szeregu ekspertyz przygotowywanych dla podmiotów prywatnych dotyczących sytuacji gospodarczej poszczególnych państw afrykańskich i regionów.

4.5. Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych

Miałem okazję recenzować artykuły dla kilku renomowanych międzynarodowych czasopism naukowych, takich jak **Journal of International Relations and Development**, **Development Policy Review** oraz **Journal of Contemporary African Studies**. W tym ostatnim ukazała się również przygotowana przeze mnie recenzja książki *China and the European Union in Africa. Partners of Competitors?* (ed. Jing Men and Benjamin Barton) oraz przyjęta do druku recenzja książki *The International Relations of Sub-Saharan Africa* (Ian Taylor) (w druku).

4.6. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki

Od początku mojego zatrudnienia w Instytucie Studiów Międzynarodowych na Uniwersytecie Wrocławskim w 2007 r. byłem silnie zaangażowany w pracę dydaktyczną, czego odzwierciedleniem jest liczba przedmiotów prowadzonych przeze mnie w języku polskim oraz języku angielskim. **W języku polskim miałem okazję prowadzić dziewięć przedmiotów:**

- Mikroekonomia (ćwiczenia), Makroekonomia (ćwiczenia), Międzynarodowe stosunki gospodarcze (ćwiczenia), Marketing na rynkach międzynarodowych (konwersatorium), Handel zagraniczny (ćwiczenia), Międzynarodowe rynki finansowe (wykład), Teoria i polityka pomocy rozwojowej (wykład, ćwiczenia), Ekonomia rozwoju (wykład, ćwiczenia), Zarządzanie surowcami mineralnymi (konwersatorium).

Moje przedmioty wchodziły również w skład oferty programowej dla studentów kierunków Global Studies oraz MA in International Relations, w których uczestniczą studenci zagraniczni. Do tej pory **w języku angielskim realizowałem cztery kursy:**

- International financial markets (konwersatorium), Development economics (konwersatorium), Theory and politics of foreign aid (konwersatorium), Resource curse: oil, minerals and the development of nations (konwersatorium).

Byłem również promotorem pomocniczym (*advisor*) pięciu prac magisterskich realizowanych przez studentów zagranicznych w ramach studiów *Global Studies* oraz *MA in International Relations*. Dwa kursy *Theory and politics of foreign aid* i *Resource curse: oil,*

minerals and the development of nations zostały utworzone *stricte* na bazie prowadzonych przeze mnie badań naukowych (pomoc rozwojowa i surowce).

W ramach aktywności dydaktycznej prowadziłem również zajęcia (seminaria) na uniwersytecie w Ghanie (University of Ghana, Legon) oraz w Gaborone, stolicy Botswany (University of Botswana), a także zajęcia na uniwersytecie w Lizbonie, podczas mojego pobytu w ramach programu Erasmus (Universidade de Lisboa).

Od 2010 roku jestem także koordynatorem programu LLP-Erasmus w Instytucie Studiów Międzynarodowych, a z moim udziałem na uczelnie partnerskie wyjechało ponad 100 studentów.

Główną osią działalności o charakterze popularyzatorskim jest w moim przypadku **Polskie Centrum Studiów Afrykanistycznych (PCSA)**, które współzałożyłem 12 lipca 2010 roku wraz z grupą pracowników i doktorantów UW. Misją centrum jest propagowanie tematyki afrykanistycznej w sferze publicznej, aktywny udział w debacie politycznej i dyskursie naukowym w Polsce. PCSA jest pierwszym w Polsce i jednym z pierwszych w Europie Środkowo-Wschodniej niezależnym, pozarządowym ośrodkiem badawczym typu *think-tank* zajmującym się najważniejszymi współczesnymi problemami Afryki Subsaharyjskiej. Głównym celem Centrum jest prowadzenie badań oraz realizowanie projektów dotyczących tematyki afrykańskiej w obszarze ekonomii, nauk politycznych i stosunków międzynarodowych. Inne cele to wzmocnienie współpracy pomiędzy naukowcami zajmującymi się Afryką w Polsce oraz zbudowanie podstaw do wzmocnienia (nawiązania) współpracy ekonomicznej i politycznej pomiędzy Polską, a krajami afrykańskimi. PCSA wydaje cyklicznie raporty i opracowania na temat bieżącej sytuacji w Afryce Subsaharyjskiej. Prowadzi również blog informacyjny, który zawiera informacje o wydarzeniach politycznych i gospodarczych w regionie (ponad 1000 wpisów).

Byłem zapraszany w charakterze panelisty oraz prelegenta do wielu wydarzeń organizowanych przez podmioty gospodarcze (m.in. Europejski Kongres Gospodarczy, EEC, 13–15 maja 2013 oraz 7–9 maja 2014; Prezentacja raportów przygotowanych dla CEED Institute na Polskiej Radzie Biznesu), instytuty badawcze (np. Instytutu Spraw Publicznych: *Czas na Afrykę? Perspektywy współpracy rozwojowej i gospodarczej Polski z krajami afrykańskimi*, Warszawa, 17 czerwca 2013 r.), a także organizacje pozarządowe (m.in. Coalition Karat: *Regional Dialogue Practicing the Promises. Gender equality and Women's rights in EU 'New Member States' development cooperation*, Warszawa, 12–13 maja 2010 czy Globalnepołudnie.pl: *Noc dla Afryki*, Warszawa, 19 października 2012).

Moje komentarze oraz artykuły na temat gospodarek afrykańskich i szans rynkowych dla polskiego biznesu wielokrotnie pojawiały się na łamach prasy krajowej (*Puls Biznesu*, *Gazeta Wyborcza*, *Miesięcznik Kapitałowy*, *Rzeczpospolita*, *Interia*). Występowałem również w audycjach radiowych (*Więcej Świata*, *Polskie Radio*, *Jedynka*).

dr Dominik Kopiński